

Täysistunto

Tiistai 10.3.2026 klo 14.00—16.44

6. Hallituksen esitys eduskunnalle sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoinnassa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 124/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 1/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Mennään puhujalistaan. Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.58 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä tosiaankin on nyt käsittelyssä hallituksen esitys, jossa ehdotetaan viranomaiskirjepostista luopumista ja siirtymistä kauttaaltaan sähköiseen viranomaisviestintään. Tämähän nyt sitten tarkoittaa näin kansankielellä sanottuna sitä, että jatkossa erilaiset viestit viranomaisilta tulevat Suomi.fi-postilaatikkoon. Tätähän me hallintovaliokunnassa hyvin perusteellisesti käsitelimme, ja tätä myöskin perustuslakivaliokunta muutamilla säätämisyjärjestykseen liittyvillä kannanotoilla sitten paimensi, ja niitä sitten tässä hallintovaliokunnan mietinnössä vaihtelevasti otettiin huomioon.

Keskustan osalta me kannatetaan tämän esityksen tavoitteita lämpimästi. Tässä tavoitellaan kansalaisten sujuvampaa ja paikkariippumatonta asiointia, julkisen talouden säästöjä ja myöskin tätä viranomaistoiminnan tehostamista. Tämä on täysin oikea suunta. Mutta tässä onkin nyt ongelmana tämä valittu säätelyratkaisu ja toimeenpanotapa, joka ei ole sellainen, että se huomioi kaikki kansalaiset riittävällä tavalla. Mikä tässä on suurin ongelma, on se, aivan kuten perustuslakivaliokunnan käsittelyssä todettiin, tämä päätöksen tiedoksisäättäminen, siis viranomaisen tiedoksisaattamisvelvollisuus on aivan keskeinen kansalaisen oikeusturvatae, ja se ei tässä nyt riittävällä tavalla toteudu. Eli tässä muutoksessa käytännössä vastuu näistä seuraamuksista, siis jos kansalainen ei sitä viestiä viranomaisen päätöksestä saa, siirtyisi tässä tapauksessa nyt sitten viranomaiselta kansalaiselle. Tämä nyt on seurausta siitä, kun tämä Suomi.fi-tili käytännössä avattaisiin jokaiselle kansalaiselle automaattisesti heti, kun hän tunnistautuu johonkin viranomaispalveluun ilman, että sitä erikseen häneltä suostumuksella pyydetään tai varmistutaan siitä, että kansalainen on ymmärtänyt, että näin tapahtuu. Tämä voi tapahtua esimerkiksi, jos hän ostaa jonkun kaupunginteatterin teatteriliput palvelussa, joka edellyttää tällaista kirjautumista. Se hyväksyntä tulee siinä samalla annettua.

No, tämä ei varmastikaan ole ongelma sellaisille kansalaisille, joilla nämä digitaidot ovat riittävän hyvällä tasolla, mutta se, että kansalaiset joutuvat tässä tilanteeseen, jossa he

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

tietämättään ovat tämän suostumuksen antaneet, on tietysti ongelma. No, nythän ilmeisesti jo useimmat sadattuhannet suomalaiset ovat pelkästään viranomaisten viestintä- ja mainoskampanjan myötä käyneet siellä Suomi.fi-palvelussa tilaamassa pelkästään tämän sähköisen viranomaispostin. Sehän on tietenkin hyvä asia, koska nämä ihmiset silloin sen osaa-
vat ja pystyvät sitä seuraamaan. He pystyvät myöskin sen sähköpostiherätteen sieltä itsel-
leen tilaamaan, ja sillä saadaan säästöjä, kun ei tätä kirjepostia tarvitse lähettää.

Mutta suurin ongelma tässä esityksessä on kyllä se vastuu niillä ihmisillä, joilla esimer-
kiksi ei ole älylaitteita, ei riittäviä digitaitoja tai vaikka säännöllistä internetyhteyttä. He
joutuvat tässä kohtuuttomaan asemaan, kuten myös sellaiset henkilöt, joilla toimintakyky
on jostakin syystä alentunut. Tämä raja-
us, joka tähän hallituksen esitykseen nyt tehtiin
eduskuntakäsittelyn aikana, siis se, että tiliä ei avata henkilöille, joille on määrätty edun-
valvoja tai vahvistettu edunvalvontavaltuutus, ei ole kyllä riittävä oikeusturva tässä ta-
pauksessa.

Se, mikä tässä ehdotuksessa on myöskin poikkeuksellista, on se eritahtisuus, joka on toi-
sen tähän liittyvän hallituksen esityksen kanssa. Elikkä nyt on sitten ilmeisesti valtiova-
rainministeriö antamassa vielä kevätistuntokauden aikana esityksen, jossa nyt sitten tämän
valtion viranomaisen omistaman palvelun eli käytännössä Suomi.fi-palvelun ohella otet-
tisiin mukaan tähän palveluun myöskin nämä yksityiset yritykset, jotka tarjoavat näitä eri-
laisia viranomaisen viestintä- ja välityspalveluita. Meidän mielestämme nämä olisi pitänyt
toteuttaa nyt samanaikaisesti eikä niin, niin kuin nyt tehdään, että sosialisoidaan ikään kuin
”koko markkina” Suomi.fi-palvelulle, valtion itse kehittämälle, minun mielestäni vähän
kankealle palvelulle, ja jätetään nämä yksityiset yritykset sitten toissijaiseen asemaan ja
vasta myöhemmin päästetään ne tähän mukaan toimimaan, kun ensin kaikki on ohjattu sin-
ne Suomi.fi-palvelun käyttäjiksi.

Tosiaankin tämän ohella, että tässä ikäihmiset ja kaikki ne, joilla edellytykset käyttää
näitä digitaalisia laitteita eivät ole hyvät, joutuvat tähän, ja pahimmassa tapauksessa hei-
dän oikeusturvansa vaarantuu tai he joutuvat tässä muulla tavalla nyt sitten keskeisissä vi-
ranomaisasioissa kaltoinkohdelluiksi. Iso ongelma on myös tämän lakiesityksen hallinnol-
liset ja taloudelliset vaikutukset muun muassa kuntiin, jota tässä on arvioitu hyvin puutteel-
lisesti.

Mutta yhtä kaikki näin johtopäätöksenä: Kyllä tässä suurin ongelma on tämä oikeustur-
vakysymys, ja pelkään pahoin, huolimatta näistä valiokuntakäsittelyssä mietintöön teh-
dyistä täydennyksistä, että moni suomalainen, varsinkin ikäihminen, tiedostamattaan tulee
tilanneeksi itselleen tämän sähköisen viranomaisviestin, ja mahdollisesti jää joku asia sen
johdosta huomaamatta, ja vastuu on kansalaisella itsellään. Voi tulla taloudellisia seura-
muksia, voi tulla oikeudellisia seuraamuksia. Kyllä minun mielestäni etenkin niiden van-
hojen ihmisten, jotka tässä yhteiskunnassa muutenkin tällä hetkellä joutuvat pelkäämään
tulevaisuutensa puolesta, joutuvat pelkäämään, että saavatko he hoivaa sitten, kun se oma
toimintakyky ei ole enää kunnollinen, luottamusta viranomaisten toimintaan nyt vielä hei-
kennetään tällä tavalla vain säästöjen takia, jotka tässä tapauksessa nyt sitten ovat vielä
epävarmoja. Pidämme sitä erittäin ongelmallisena.

Arvoisa puhemies! Tämän johdosta ehdotan, että tämä hallituksen esitys hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

15.05 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Myös vasemmistoliiton mielestä digitaalinen viestinvaihto, viestintä ja posti on tulevaisuutta, mutta ei tällaisin menetelmin ja tällaisessa tahdissa. Suurissa murroksissa on tärkeää, että ne pyritään toteuttamaan niin, että kaikki pysyvät mukana. Jos ajatellaan, että kirjepostiin me ollaan totuteltu satoja vuosia, ja jotkut kulttuurit tuhansia vuosia, niin siihen nähden sitä ei voi mitenkään pitää ihmistahtisena, että muutamassa vuodessa viedään läpi kokonaan uusi viestintäjärjestelmä niin, että sadattuhannet suomalaiset eivät ehdi edes hahmottaa, mitä tapahtui.

Korostan, että nyt ei ole kysymys mistä tahansa niin kuin sosiaalisen median viestittelystä. Nyt on kysymys sellaisista palveluista, jotka turvaavat ihmisten omaisuutta, ihmisten toimeentuloa, ihmisten oikeusturvaa ja myös ihmisten henkeä ja terveyttä. Kysyin valiokuntakäsittelyssä, mitä tapahtuu, jos henkilö on tietämättään päätenyt Suomi.fi-palvelun käyttäjäksi ja saa vaikkapa kutsun henkensä säästävään leikkaukseen palvelun kautta mutta kutsu ei koskaan häntä tavoita — kuka korvaa, kuka maksaa, kuka hallitsee riskejä? Ei tässä järjestelmässä kukaan.

Aikaisemmin tänä päivänä me ollaan puhuttu tässä salissa jo tietoturvariskeistä, ja ne ovat edelleen akuutteja tietysti myös digitaalisessa siirtymässä ja puhuvat osaltaan sen puolesta, että mieluummin rauhassa katsellen kuin kovin kiirehtäen silloin kun on kysymys hyvin arkaluontoisista ja aika valtavista tietovarannoista. Mutta tässä lakiesityksessä vielä erilliskysymyksenä on se, että ei vain uhata meidän tietoturvaa vaan ihmisten henkeä, terveyttä ja omaisuutta.

Esityksessä ei oteta vakavasti riittävän neuvontaresurssin tarvetta. Niiltä osin kuin neuvontaresurssia ylipäätään on, sitä on arvioituun väkimäärään nähden liian vähän, ja laitteen käytön osalta sitä ei ole lainkaan.

Ei oteta vakavasti myöskään viestien toimintavarmuutta. Käytännössähän tämä systeemi johtaa siihen, että kun huomataan, että kaikki viestit eivät menekään perille, niin yksittellen hyvinvointialueet, verottaja ja Digi- ja väestötietovirasto alkavat luoda omia sellaisia seurantajärjestelmiä, joissa sitten katsellaan, onko kukaan käynyt niitä viestejä avaamassa, ja jos ei ole käynyt, niin siihen keksitään sitten joku tekstari tai joku muu systeemi. Mutta näin alkuvaiheessa tämän lakiuudistuksen yhteydessä tällaisia järjestelmiä ei ole systemaattisesti luotu. Valiokunnassa aika paljon käytiin keskustelua ja selviteltiin erilaisia vaihtoehtoja, ja melkein kaikki ehdotukset, jotka valiokunnan puolesta sitten laitettiin selvitettäväksi, joko ignorointiin tai sitten todettiin taloudellisesti mahdottomiksi — vaikka jokainen meistä varmasti ymmärtää, että ei tarvitse kovin monta missattua leikkausaikaa olla, niin ne säästöt kyllä sulavat aika nopeasti.

Lakiesityksessä ei myös tunnisteta lainkaan puolesta-asiointia tai sellaista tilannetta, että ihmisellä itsellään voi olla kompetenssi käyttää yksittäisiä digitaalisia palveluita tai käydä esimerkiksi verottajan sivuilla mutta ei silti ole ikään kuin koko paketti hallussa ja pysty asioimaan kokonaisuudessaan tai kaiken aikaa digitaalisesti. Siellä on niin kuin oletus, että meillä on kahdenlaisia ihmisiä, niitä, jotka osaavat mennä nettiin, ja niitä ihmisiä, jotka eivät osaa, ja kaikki, jotka osaavat mennä nettiin, pärjäävät ihan hyvin tässä digitaalisessa maailmassa eivätkä just mitään apuja tarvitse, edes näin vakavissa asioissa. Ja sehän ei ole totta. Se ei ole totta ensinnäkään sen takia, että meillä on paljon ihmisiä, jotka osaavat jo jotain tai joku on opettanut heille jotain mutta joilla kokonaisuus ei ole mitenkään hallussa. Esimerkiksi just eilen juttelin yhden kansalaisen kanssa, jolle oli tullut Suomi.fi-nimellä joku kalasteluviesti. No, hän oli klikannut kaikki mahdolliset linkit sieltä ja jotain kiinaa siellä oli sitten lukenut, koska ei hänellä ole ymmärrystä, miten hänen olisi pitänyt toimia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

— hän oli vain nähnyt, että lehdissä oli sanottu, että tällainen Suomi.fi on nyt tullut ja että se on tärkeä — vaikka hän pankkiasioita hoitaa ihan hyvin itseksensä.

Sitten myöskään ei ole tunnustettu sitä, että tosiasiallisesti, koska muu ei ole mahdollista, ihmiset paljon hoitavat läheistensä puolesta asioita, ja voi hyvin olla, että ihmisellä itsellään ei ole minkäänlaista kyvykkyyttä käyttää niitä nettipalveluita, vaikka siellä sitten joku näyttäisikin hänen tunnuksillaan käyvän. Okei, se on laitonta, mutta sitä tapahtuu laajajalaisesti. Me kaikki tiedetään, että sitä tapahtuu koko ajan. Silloin kun on kysymys näin vakavista asioista, niin se, että niin ei saisi tehdä, ei ole riittävä perustelu jättää huomiotta, että näin tosiasiallisesti tapahtuu.

Kaiken tämän vuoksi kannatan edustaja Honkosen hylkäsesitystä. Itse esittäisin tilalle, että me jatkettaisiin tätä Suomi.fi-projektia suostumusperustaisesti, niin kuin tähänkin asti, ja lisättäisiin vielä vähän pötköä pesään tiedotuksessa, joka jo nyt näyttää tuottavan ihan hyvää tulosta ja jolla itse asiassa päästään taloudellisesti hyvin lähelle ilmeisesti niitä tavoitteita, joita tällä lakiesityksellä tavoitellaan, mutta ilman niitä kaikkein keskeisimpiä ja akuutimpia riskejä, joita tästä hätiköinnistä nyt seuraa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Riipi.

15.12 Mika Riipi kesk: Arvoisa puhemies! Edeltävät puhujat ovat hyvin kuvanneet nyt niitä isoja haasteita, mitä tähän kokonaisuuteen liittyy. Minua itseäni henkilökohtaisesti harmittaa, jos ajatellaan nyt tämän esityksen tavoitteita ja sitä ajatusta, että me pikkuhiljaa aidosti siirrymme siihen digitaaliseen maailmaan ja haemme sieltä niitä eri polkuja hakea säästöjä: Tässä on aivan erinomainen tavoite ja erinomainen päämäärä. Me tiedämme myöskin, että meillä on ihan aidosti myös kokemuksia Euroopasta, eri maista siitä, että on otettu vahvasti digitaalista etunojaa. Mutta nyt tähän valmisteluun liittyy näitä epäkohtia, jotka käytännössä tarkoittavat sitä, että yksittäisen ihmisen ja, kuten tuossa on todettu, erityisesti heikompiosaisten ihmisten oikeusturva voi nyt tällä aikataululla ja tällä menettelyllä, millä tätä pakettia on nyt valmisteltu, aidosti vaarantua. Tässä vaihtoehtoja kun pohdimme tosiaan, niin yksittäiset korjaukset ehkä eivät olisi olleet enää tässä vaiheessa mahdollisia, vaan tämä olisi vaatinut laajemman valmistelun ja pienen lisäajan, jolloin tästä olisi saatu ihan aidosti hyvä paketti. Mutta koska tässä tosiaan näitä ongelmia on nyt näin paljon, niin myös minä kannatan vahvasti tuota edustaja Honkosen esitystä tämän lakiesityksen hylkäämisestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

15.13 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Yhteiskuntamme tapa hoitaa asioita on muuttunut nopeammin kuin lainsäädäntö. Kansalaiset ovat yhä tottuneempia sähköisiin palveluihin. On luontevaa, että myös viranomaisviestintä seuraa aikaa ja siirtyy ensisijaisesti sähköiseen muotoon. Tätä tavoitetta edistetään nyt asettamalla sähköinen tiedoksianto ensisijaiseksi. Esityksen ydin on yksinkertainen: kun kansalainen kirjautuu vahvasti johonkin julkishallinnon palveluun, hänelle avataan Suomi.fi-viestit-tili viranomaisaloitteisesti. Näin viranomaiset voivat jatkossa lähettää tiedoksiannot suoraan sähköisesti ilman erillistä suostumusta, mikä nopeuttaa asiointia ja säästää veronmaksajien rahoja. Hallinnolle on arvioitu koituvan noin 40 miljoonan euron vuotuiset säästöt postituskustannusten vähentyessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on käsitellyt tämän esityksen perusteellisesti ja tehnyt siihen muutoksia, joilla varmistetaan uudistuksen oikeusturva ja selkeys. Kaikilla ei ole samanlaisia digivalmiuksia, ja siksi järjestelmän tulee joustaa. Sähköisestä tiedoksiantosta tulee voida kieltäytyä helposti, jotta viranomaisasiointi säilyy saavutettavana myös heille, jotka eivät digitaalisia järjestelmiä käytä. Samalla katsomme tärkeäksi, että ilmoitus tiedoksi annettavasta asiakirjasta on aina lähetettävä siihen sähköiseen osoitteeseen, jonka henkilö on itse ilmoittanut. Näin kenenkään ei tarvitse arvailla, milloin viesti on tullut ja minne. Halusimme myös pidentää tilin uudelleen avaamisen määräajan kuudesta kuukaudesta vuoteen, jotta kenenkään oikeusturva ei vaarannu tilanteissa, joissa digivalmiudet muuttuvat ajan myötä. Näillä muutoksilla esitys on entistä parempi.

Arvoisa puhemies! Sähköisen viestinnän ensisijaisuutta koskeva uudistus on hallitusohjelman mukainen askel kohti sujuvampaa, kustannustehokkaampaa ja yhdenvertaisempaa julkishallintoa. Se ei sulje ketään ulos, koska kyseessä on ensisijaisuus. Jokainen voi edelleen itse valita tavan, jolla viranomaiset tavoittavat tarpeen vaatiessa. Tämä uudistus kuitenkin avaa ovia heille, jotka haluavat ja voivat asioida digitaalisesti. Sähköinen tiedoksianto ei ole vain tekninen muutos, vaan se on osa vahvempaa ja ketterämpää Suomea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

15.17 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Digitalisaatio tuo paljon mahdollisuuksia kehittää myös viranomaistoimintaa ja viranomaisten kanssa asiointia. Sähköisen viestinnän laajempi käyttöönotto tuo monenlaista tehokkuutta ja nopeutta myös viranomaisviestintään, mutta samalla meidän kuitenkin pitää ja tarvitsee pitää huolta siitä, että muutoksessa pysyvät kaikki ihmiset mukana. Ihmisten valmiudet käyttää digitaalisia alustoja vaihtelevat hyvin paljon, ja viranomaisten kanssa viestimisen tulee onnistua jatkossakin muutenkin kuin verkon välityksellä.

Tämä hallituksen esitys sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuudesta on pääasiassa kannatettava, mutta valitettavasti hallituksen esitys kuitenkin ei riittävästi huomioi erilaisia erityisryhmiä, joilla ei ole samanlaisia valmiuksia käyttää sähköisiä välineitä kuin suurimmalla osalla ihmisistä. Viranomaisten lähettämien tiedoksiantojen perillemeno on jatkossakin varmistettava kaikissa tilanteissa. Tällä hetkellä sähköisten viranomaisviestien lähettäminen Suomi.fi-palveluun on mahdollista vain henkilön nimenomaisella suostumuksella ja edellyttäen, että henkilö on antanut viestinvälityspalveluun sähköpostiosoitteensa ilmoitusten lähettämistä varten. Erityisryhmien huomioimiseksi muutoksessa tulisi mahdollistaa myös sähköpostiosoitteen sijasta puhelinnumeron antaminen tilin avaamisen yhteydessä. Tämä olisi keino mahdollistaa tekstiviestiherätteet saapuneista tiedoksiannoista.

Pidänkin ongelmallisena sitä, ettei ole selvitetty, miten SMS-herätteen lähetyksen voisi rajata tietyille ryhmille, esimerkiksi ikäihmisille, joilla ei ole älypuhelinla. Niissä tapauksissa, joissa tiedoksi annettava asiakirja on luettavissa viranomaisen omasta asiointipalvelusta, Suomi.fi-viestinkäyttäjä saa heräteviestin Suomi.fi-viestitilille sekä ilmoittamaansa sähköpostiosoitteeseen. Erikseen ilmoitettaessa heräte tulisi saada myös tekstiviestillä.

Tämän problematiikan vuoksi tämän lain ensimmäisessä käsittelyssä teimmekin vastalauseen muutosehdotuksia, jotka on jo käsitelty. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

15.20 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä hyödynnetään digitalisaatiomahdollisuuksia, ja siihen yleisesti ottaen suhtaudutaan erittäin positiivisesti. Niitä pitää hyödyntää niin paljon kuin käytännössä voidaan tehdä. Digitalisaatio parhaimmillaan sujuvoittaa palveluja ja prosesseja, tuo asiakkaille lisää mahdollisuuksia ja säästää myös meidän yhteiskunnan kustannuksia.

Mutta tässäkin lakiesityksessä on sellainen puute, että tämä ei huomioi riittävästi näitä erityisryhmiä ja heidän tarpeitaan, ja unohdetaan se tosiasia, että vaikka suurin osa kansalaisista osaa käyttää sujuvasti digitaalisia palveluja, niin osa ei. Siellä on monenlaisia esteitä niitten käyttämiseen. Kielitaito ja digiosaaminen ja muut tällaiset kysymykset ovat selkeästi niitä, jotka siellä vaikuttavat. Täällä edustaja Kontula hyvin luetteli tilanteita, joissa tällaisia asioita on pakko saada oikealla tavalla tiedoksi. Sen vuoksi, kun tätä digitalisaatiota viedään eteenpäin, olisi nyt ainakin kohtuullista ollut, että kyseinen henkilö, jolle tätä Suomi.fi-tarjontaa tehdään, saisi itse valita, mikä on se heräteviestin paikka, missä tällä kyseisellä viestillä sitten herätellään, tuleeko se sähköpostiin vai tuleeko se tekstiviestinä. Se olisi ollut niitä asioita, jotka tässä olisi pitänyt pystyä tekemään. Nyt siellä on vain sähköposti, ja käytännössä aika monella on tekstiviesti vielä käytettävissä. Sen vuoksi olisi ollut erittäin tärkeitä, että tiedoksi saattaminen olisi varmistettu.

Arvoisa rouva puhemies! Totta kai voidaan sanoa, että nykyisessäkin tilanteessa, kun postissa lähetetään joku tieto asiakkaalle ja ihmisille, niin onkohan aina varmasti tiedossa, että se posti on saattanut sen tiedon perille saakka. Kyllähän meillä tämäkin ongelma tänä päivänä on, että me ei aina tiedetä, menevätkö ne kaikki perille. Siinä mielessä ehkä tämä sähköinen viestinvälitys on sillä tavalla varmempaa, että se perille menee, kunhan vain tiedetään, mihin osoitteeseen, ja kyseinen henkilö pystyy tämän noteeraamaan, että tällainen viesti on tullut.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme tuolla vastalauseessa perustelleet tätä asiaa, ja ykköskäsittelyssä tästä jo äänestimmekin, mutta halusimme tuoda tämän vielä esiin, että tämä on keskeneräinen ja tätä pitää kehittää jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindén.

15.23 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Olen täällä täysistunnossa herkällä korvalla kuunnellut useita kertoja keskusteluja, joissa puhutaan digiköyhyydestä eli siitä, että melko yllättävän suurellakin osalla Suomen kansalaisista on tilanne se, että he eivät suinkaan ole niitä kansalaisia, joista joskus sanotaan, että he surffaavat digitalisaation aallonharjalla. Eli kyse ei ole nyt vain erityisryhmistä, vaan esimerkiksi tuossa edustaja Kontulan puheenvuorossa eriteltiin hienolla tavalla, minkälaisista erilaisista ryhmistä voi olla kysymys: ikääntyneistä tai muuten vähän eri tavalla elävistä ihmisistä tai niin, että jotkut osaavat käyttää jotain palvelua, mutta se ei ole taas sama kuin että he olisivat täysin digitalisoituneet, jos käytän tällaista ilmaisua.

Meillä oli tänään tuossa puolenpäivän aikaan valtiovarainvaliokunnassa käsittelyssä Verohallinnon osalta jo erillislainsäädäntöä, joka liittyy nyt tässä käsittelyssä olevaan yleislakiin, jonka seurauksena tilanne tulee olemaan sellainen, että erilaiset verotusta koskevat tiedot tulevat sitten sinne OmaVeroon ja henkilö ei saa sinänsä mitään herätettä niistä, vaikka olisi sinne itse ilmoittanut, että haluaa ne edelleen vaikkapa postitse. Jos olet sitten vaikkapa sen verran kokenut, että olet siellä käynyt jotain erityisasiaa katsomassa tai kerän vuodessa sitä niin sanottua veroilmoitusta tai -selvitystä tuossa toukokuulla tehdessä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

käynyt, niin sitten voi mennä monta kuukautta, että ei ole käynyt, ja silloin Verohallinto automaattisesti ikään kuin reagoi sillä tavalla, että henkilö ei ole enää ikään kuin sellaisen postituksen piirissä. Siellä aivan varmasti tulee käymään niin, että ihmisille tulee taloudellisia haasteita tässä, eli sinne tulee maksettavaksi jotain veroja tai muita, joista ei sitten ole sillä tavalla tietoinen kuin pitäisi olla.

En nyt itse katso olevani tässä ryhmässä, mutta täällä olen kuullut hyvin monia keskusteluja, joissa ei ole ollenkaan ollut mitään hallitus—oppositio—asetelmaa: esimerkiksi kokoomuksen edustaja Pauli Kiuru on usein puhunut tästä, perussuomalaisten keskuudesta olen kuullut puheenvuoroja. Olen itse kovasti miettinyt, mitä kaikkea meidän pitäisi tehdä, jotta me tästä digiköyhyydestä pääsisimme eroon. Erilaiset monipalvelupisteet, erilainen kouluttautuminen, siitä huolehtiminen, että yhteydet ylipäätensä ovat toimivat, järjestöjen käyttäminen tässä, palveluiden suunnittelu yhdessä kansalaisten kanssa ovat niitä keinoja, mutta ainakaan ei nyt pitäisi tehdä niin, että me heikennämme tilannetta nykyisestä. Kyse on oikeasti puolesta miljoonasta, jopa 600 000—700 000 ihmisestä, ei vain jostain muutamasta 10 000:sta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

15.26 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy kiittää kollegoita erittäin hyvistä puheenvuoroista tämän asian osalta. Itsekin päädyn siihen, että kyllähän tässä vuosi vuodelta digitaalinen viranomaisasiointi yleistyy. Se on päivänselvä asia. Mutta sitten samalla minusta on päivänselvää, niin kuin täällä moni on todennut, että tällaisissa murroskohdissa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että kaikki suomalaiset pysyvät mukana. Sehän on tämän esityksen suurin valuvika, kun tässähän konkreettisesti kysymys on siitä, voidaanko ilman henkilön omaa suostumusta siirtyä siihen, että viranomaisviestintä ja esimerkiksi päätökset tulevat suoraan automaattisesti sähköisesti. Siitähän tässä on kokonaisuudessaan kysymys. Senpä takia oli oikein hyvä, että edustaja Lindén nosti esille tämän seuraavan kokonaisuuden, joka tähän linkittyy ja jota pääsemme varmasti jo tämän viikon loppupuolella käsittelemään tässä salissa, kun valtiovarainvaliokunta sai oman mietintönsä valmiiksi tästä sähköisestä asioinnista verottajan palveluissa eli toisin sanoen siellä OmaVeron puolella.

Tässähän saattaa syntyä hyvinkin todennäköisesti tilanne, missä esimerkiksi joku henkilö on saattanut siellä OmaVeron puolella käydä laittamassa täpän siihen kohtaan, että hän haluaa jatkossakin päätökset kirjallisena, ja sitten esimerkiksi joku, vaikkapa hänen läheisensä, asioi hänen puolestaan jossakin muussa palvelussa ja käyttää tätä Suomi.fi-palvelua. Sen jälkeen heti, kun tätä Suomi.fi-palvelua on käytetty, niin vaikka siellä OmaVerossa olisi ollut tämä täppä, että haluan paperisena ne päätökset ja asiakirjat, niin se muuttuu automaattisesti siellä OmaVerossakin, ja sen jälkeen päätökset tulevat vain sinne sähköisesti. On hyvin todennäköistä, että näinhän tässä tulee luultavasti käymään, ja siitähän tullaan juuri siihen riskiin, onko mahdollista, että ihminen saa vaikkapa veropäätöksensä tiedoksi ilman, että hän siihen pystyy itse vaikuttamaan määräaikojen puitteissa. Ja tästä tullaan esimerkiksi niihin asioihin, jotka edustaja Honkonen hyvin nosti esille, taloudellisiin riskeihin ja niin edelleen, jotka sitten kansalainen tässä tulee kantamaan.

Arvoisa puhemies! Päädyn siihen, että aivan varmasti tämä on tulevaisuutta. Tähän suuntaan meidänhän on ylipäätensä järkeväkin mennä. Mutta olen kyllä yhtyväinen niihin huomioihin, jotka tässä salissa on todettu, että kyllä tämä olisi tullut valmistella huomatta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

vasti paremmin, jotta sellainen luottamus myös näitä palveluita kohtaan kasvaisi ja ainakin välttyttäisiin siltä, että tällaisilla muutoksilla saadaan aikaiseksi enemmänkin isompi sotku kuin mitä tässä halutaan ratkoa. Senpä takia yhdyn niihin huomioihin, jotka täällä on esitetty siitä, että olisi syytä nyt jättää tämä lainsäädäntö kyllä säätämättä ja palattava uudelleen valmistelupöytään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.30 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua tästä tärkeästä aiheesta, ja muutama kohtaan pitää omakin näkemys tuoda.

Ensinnäkin tämän keskustelun perusteella saa sellaisen kuvan, että ikään kuin paperiposti olisi kokonaan loppumassa. Ei ole. Jatkossakin kaikki, jotka haluavat paperipostia käyttää, saavat sen niin kuin tähänkin asti. Toki se edellyttää joitakin omia toimia. Jos ajattelee tämän kokonaistavoitetta eli sitä, että tieto olisi henkilön nopeammin tavoitettavissa — jos miettii nykyisellään vaikka maaseudulla paperipostia, niin se tulee kolmena päivänä viikossa ja jos sinulla on tärkeä tieto vaikkapa terveystietoihin liittyen, jonka sinä haluat saada, niin on äärimmäisen hyvä, että se on saatavissa heti, kun se päätös on tehty — niin siksi koen, että tämä on äärimmäisen hyvä keino ohjata yhteiskuntaa siihen, että tieto kulki nopeammin ja varmemmin. Kuka luottaa nykypäivänä siihen, että se kirjeposti tulee aina perille? En minä ainakaan. Ja jos oma henki ja terveys olisivat sen varassa, niin kyllä tässä yhteiskunnassa menisi aika huonosti. Eli ei ole pelkoa siitä, että se henkeä ja terveyttä uhkaava vaara sitten toteutuisi sen takia, että kirjeposti ei tule sellaisena kuin se aikaisemmin on tullut tai on siirtynyt sähköiseen palveluun. Päinvastoin, se menee parempaan suuntaan.

Kun kirjautuu vahvalla tunnistautumisella johonkin viranomaisen järjestelmään, niin jatkossa se ohjaisi automaattisesti tänne Suomi.fi-palveluihin, mutta se vaatii edelleenkin aktiivisia toimia, vaikei erillistä suostumusta vaadikaan: se vaatii sen, että hyväksyy ne säännöt, ja se vaatii sen, että hyväksyy, että tähän järjestelmään mennään siitä huolimatta, ettei anna sinne sähköpostiosoitettaan, jolloin voidaan olla siinä tilanteessa, että kaikki postit menevät ilman herätteitä Suomi.fi-palveluun. Sen lisäksi siihen tulee — meille valiokunnassa kerrottiin — erikseen laatikko/viesti, jota ei voi olla ohittamatta ja jossa kerrotaan, miten paperipostin saa jatkossakin kotiin ilman, että se vaatii minkäänlaisia digitaatioita. Näin mietintöön on kirjattu. Eli peruuttamisen pitää olla niin helppoa, ettei se vaadi minkäänlaisia digitaatioita. Tämä on se riski, mistä minä näen, että jos tätä ei tehdä näin kuten mietinnössä lukee, niin sitten ollaan näissä ongelmissa, mitä täällä osittain on tuotu esiin, mutta etukäteen minä en ikään kuin haluaisi tuomita, että tämä ei voi onnistua tai että tämä johtaa isoihin riskeihin. Tässä on myöskin paljon hyviä puolia.

Sitten myöskin tämä viranomaisten velvollisuus... Niin verottajalla kuin ennen kaikkea hyvinvointialueilla ymmärtääkseni lähes kaikki hyvinvointialueet ovat ottaneet tekstiviestit käyttöön, eli kun sinulle tulee leikkausaika tai muu, siitä tulee myöskin tekstiviesti eli se ei mene pelkästään paperipostilla tai pelkästään sähköisesti, ja tämä on äärimmäisen hyvä seikka ja vähentää näitä merkittävimpiä riskejä. Ja jatkossakaan edunvalvonnassa olevat ja muut, jotka eivät mitenkään käytä sähköisiä viestintävälineitä, eivät ole tämän piirissä, vaan heille tulee paperiposti niin kuin tähänkin asti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo poissa. Edustaja Eerola.

15.33 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan kiitokset hallintovaliokunnalle tästä mietinnöstä, joka oli meillä lakivaliokunnassa lausunnolla ja josta saatiin, jos oikein muistan, yksimielinen lausunto. Täällä on muitakin lakivaliokunnan jäseniä ollut paikalla, niin ehkä he muistavat tarkemmin. Mutta silloin, kun tämä oli tosiaan meillä käsittelyssä lakivaliokunnassa, heräsin itse tähän asiaan ja päätin olla kerrankin näin konservatiivina edistyskellinen ja aloin harjoittelemaan ja kirjauduin tähän Suomi.fi-palveluun, ja olen siitä lähtien sitä nyt sitten käyttänyt, ja jopa minun vajavaisilla digitaidoillani varustettu henkilö on tässä onnistunut.

Mutta kuten tuossa aikaisemmin, kun puhuttiin tästä digilompakosta ja siinä otin tämän esille, niin olen kuitenkin hieman huolissani — enkä pelkästään ihan hieman vaan vähän enemmänkin huolissani — ikäihmisistä tai muuten tietyllä tapaa vajaakykyisistä henkilöistä. Ja kun me kaikki kuitenkin jossain vaiheessa vanhetaan, ellei siis tosiaan kuolla nuorina, niin sitten kun näkökyky menee ja alkavat sormet tärisemään, niin vaikka periaatteessa oltaisiin jossain vaiheessa osattukin käyttää näitä digilaitteita, niin sittenpä ei siinä vaiheessa enää onnistukaan. Mutta tosiaan, niin kuin edellisessä puheenvuorossa edustaja Lehtinen muistutti, tässä on kuitenkin huomioitu se, että kun henkilöt, joilla on määrätty edunvalvoja, ovat tällä tavoin vajaavaltaisia, niin heille ei sitten enää tätä Suomi.fi-palvelua suotaisi tai otettaisi käyttöön, vaan periaatteessa tulisi se vanha kirjeposti.

Mutta kuten edustaja Lehtinen senkin sanoi aikaisemmin, ja taisi olla edustaja Lylykin, joka puhui tästä asiasta, niin myöskään tämä posti ei ole tänä päivänä enää kovinkaan varma ja luotettava toimija. Posti hukkaa kirjeitä aika hurjaan tahtiin, ja silloinkin, kun ei hukkaa, kulkee erittäin harvoin eivätkä nämä tärkeät kirjeet tule toivotussa ajassa. Ja edelleen, nämä tällaiset mielenterveyspotilaat, muistisairaat, vanhukset, muuten vajaakykyiset ihmiset eivät avaa niitä kirjeitäänkään. Eivät ne avaa niitä kirjeitä, eikä niitä kirjeitä heidän puolestaan avaa kukaan muukaan. Meillä on paljon tarinoita siitä, kuinka ulosottokulut ja kaikki kasvavat, kun on avaamattomia kirjeitä pöydänkulmat täynnä.

Eli riippumatta siitä, mikä meillä on järjestelmä milloinkin — onko se nyt tämä uusi Suomi.fi-järjestelmä vai perinteinen postijärjestelmä — isoin ongelma on se, että meillä on ihmisiä, jotka eivät kykene itse huolehtimaan omista asioistaan, ja vielä suurempana ongelmana se, että ei heidän asioistaan oikein kukaan muukaan tahdo huolehtia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

15.36 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehtinen tuossa kysyi, kuka luottaa pelkkään kirjepostiin, ja kyllä tässäkin salissa olen useaan kertaan ihmetellyt, kukapa niin. No, ainakin muutama vuosi sitten käytiin paljon keskustelua siitä, miten työvoimaviranomainen luottaa aina kirjepostiin ja määrää ihmisille sanktioita siitä, että he eivät ole saapuneet tapauksiin kirjemääräysten mukaisesti, vaikka henkilöt eivät koskaan kirjeitä olisi saaneetkaan. Niin kuin Eerola tuossa toteaa, on myös ollut vanhastaan se ongelma, että kaikki ihmiset eivät kaikkia kirjeitä avaa tai kaikki kirjeet eivät löydy perille.

Sinänsä jos Postin varmuus on heikentynyt — mistä minä en ole suoraan tilastoa nähnyt, mutta jos todella näin on — niin silloinhan tietysti sen, joka on asiasta vastuussa, eli meidän poliitikkojen, pitäisi tälle asialle jotakin tehdä, niin että Posti voisi olla luotettava

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

niin kuin sen pitää, ei suinkaan niin, että lisätään ongelmia siirtämällä väestö tätäkin epävarmempaan järjestelmään ja lisäämällä saavuttamattomuutta, koska eihän se nyt ole mikään ratkaisu siihen, että Posti ei toimi.

Jos katsotaan, mikä tämä väestö on, jolla on vaikeuksia Suomi.fi:n kanssa, kymmenen prosenttia aikuisista ei käytä internetiä lainkaan — siis kymmenen prosenttia meidän aikuisista. Se tarkoittaa 400 000—500 000 henkeä. Sitten toinen samanlainen siihen päälle on todennäköisesti sellaisia, jotka kyllä käyttävät mutta joilta viranomaisasioinnista puuttuu jokin taito, eli se ei ole varmaa. Ja tähän päälle tulee sitten niitä erilaisia toimitusongelmia, joita siellä vanhassa Postissakin oli, ja jokainen, joka teknologian kanssa on edes kaukaisesti ollut tekemisissä, tietää, että ei se teknologiakaan varma ole.

Sähköpostiperustaisuus valintana tässä meidän järjestelmässä sulkee todennäköisesti pois myös joitakin diginatiiveja, koska nuorille ihmisille sähköposti on jo old school -ratkaisu. Sen takia valiokunnassa keskusteltiin siitä, voisivatko myös tekstarit olla yleisesti käytössä, koska tekstarit nyt tavoittavat lähes koko aikuisväestön. Mutta sillekään ajatukselle me ei saatu ministeriötä lämpenemään. Se on kyllä harmi, koska pelkästään se olisi taklannut jo aika paljon niitä riskejä, joilleka me nyt jätetään tie auki.

Niin, hyvin pienillä muutoksilla aika paljon siitä, mikä nyt herättää vastustusta tämän uudistuksen suhteen ja lisää ihmisten turvattomuutta, olisi pystytty taklaamaan, mutta tahoja siihen ei valitettavasti nyt löytynyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.39 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kontulan kanssa täytyy olla eri mieltä siitä, että jos aidosti on diginatiivi ja oikein ajan tasalla siitä, miten nykypäivänä sähköisiä palveluita käytetään, niin varmasti he käyttävät Suomi.fi-äppiä, josta saa halutesaan vastaavanlaisen herätteen kuin tekstiviestikin on. Siinä mielessä en olisi huolissani niistä, jotka aidosti käyttävät paljon sähköisiä palveluita ja jotka käyttävät koko elämänsä sen puhelimen pyörittämiseen, mutta toki näistä muista ryhmistä, joista täällä on ollut puhetta.

Mutta haluaisin tässä vielä korostaa myöskin sitä, että ne henkilöt — joista edustaja Kontulakin sanoi — jotka eivät käytä lainkaan internetiä, eivät voi mitenkään ajautua tämän Suomi.fi-palvelun piiriin. Sellainen henkilö, joka ei käytä sähköistä palveluita, ei joudu tämän muutoksen kohteeksi. Tämän pitää nyt tulla selväksi.

Sen sijaan ne ihmiset, jotka eivät käytä itse mutta joiden läheiset käyttävät — mikä on hyvin yleistä, vaikka ei ole lain mukaan sallittua — vahvaa tunnistautumista eli menevät toisen tunnuksilla sisään johonkin järjestelmään... niin minä toivoisin, että kaikkialla kannustetaan siihen, että tänne Suomi.fi-palveluun ne henkilöt, jotka eivät sitä itse käytä, tekisivät sitten suostumuksen puolesta-asioinnista, jolloin ikään kuin päästäisiin laillisuuden piiriin sen osalta, että ihmiset, jotka sitten toisen puolesta sitä käyttävät, voisivat omilla tunnuksillaan katsoa sen toisen henkilön Suomi.fi-palveluun tulevat viestit. Siksi halusin tässäkin käyttää puheenvuoron siitä, että joka paikassa pitää tuoda ilmi se, miten tämä uusi palvelu toimii, jotta kansalaiset sitten aidosti asiasta tietävät.

Tämän puhelinnumeron liittämiseen olisin itsekkin ollut kyllä taipuvainen, siis että olisi ollut vaihtoehtona laittaa sinne sekä sähköposti että puhelinnumero, ennen kaikkea palvelemaan myöskin tulevia yksityisiä palveluntuottajia, että olisi sitten eri viranomaisilla mahdollisuus valita se, minkälaista kanavaa he käyttävät, ja se puhelinnumero olisi useam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

masta paikasta tarkistettavissa — ettei se ole pelkästään niin, että ne tiedot, jotka ovat vaikkapa hyvinvointialueille annettu, ovat pelkästään käytettävissä. Toivottavasti asia kehittyy tästä eteenpäin sitten tulevaisuudessa, mikäli tarvetta on.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen.

15.41 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Haluan nyt vielä tätä ydinkysymystä tässä alleviivata.

Minun mielestäni, niin kuin varmaan täällä kaikkienkin mielestä, niiden ihmisten, jotka ovat siihen kyvykkäitä, siis kyvykkäitä käyttämään näitä digitaalisia palveluita ja ovat siinä ajan tasalla, on suotavaakin siirtyä pois kirjepostista. Heitä on siihen viranomaisen minun mielestäni kaikin tavoin kannustettava, ja kun tämä julkisen talouden valtava säästöurakka on tässä meneillään ja vielä pahemman kerran kesken, niin kyllähän nyt tällaisista pitää niitä kuluja pyrkiä ensi sijassa säästämään ennemmin kuin ihmisten peruspalveluista.

Mutta sitten kun tullaan siihen, mistä tässä on pohjimmiltaan kyse, niin kuin tuossa aluksi ensimmäisessä puheenvuorossani sanoin: tämä viranomaisen tiedoksiantamisvelvollisuus on ihan keskeinen asia tässä meidän perustuslaissa ja meidän oikeusjärjestelmässä. Siis se asia, mitä perustuslaki suojelee, on nimenomaan kansalaisen suojelemista viranomaisen mielivaltaa vastaan. Ja jos nyt jatkossa, niin kuin tässä nyt tietyn osan ihmisistä osalta voi käydä, se vastuu siirtyy sille kansalaiselle pois sieltä viranomaiselta, niin tämä on se ongelma. Vaikka puhuttaisiinkin hyvin rajatusta porukasta, rajatusta osasta kansalaisia, niin kun tämä on niin keskeinen oikeus, siis oikeus saada viranomaiselta tietoa minua koskevasta päätöksestä, niin vaikka se koskisi vain yhtä, kahta, kolmea ihmistä tai sitten kymmentätuhatta, se on olennainen asia. Se on kriittinen kysymys, ja tässä sitä ei riittävällä tavalla minun mielestäni turvata.

Mitä sitten tulee näihin ongelmiin, että jos ihminen ei käytä ollenkaan mitään internet-palveluita, niin se on varmasti näin. Mutta sitten tiedetään sekin, että kyllähän ihmisten toimintakyvyssä tapahtuu muutoksia. Meillä voi olla hyvinkin koko työuransa erilaisia atklaitteita ja ohjelmistoja käyttänyt henkilö, joka sitten myöhemmällä iällä sairastuu, tulee vaikka muistisairaus, mikä on hyvin tyypillistä tässä ikääntyvässä maassa. Silloinhan se toimintakyky menee. Ja miten näin tällaisen ihmisen osalta, jos hänellä ei ole edunvalvojaa tai muuten häntä omaiset auttavat? Tässä on nyt juuri kyse nimenomaan tästä harmaasta alueesta, jossa on määrittelemätön määrä suomalaisia, joiden oikeusturva voi tässä nyt todella ikävällä tavalla vaarantua. Sitä en kyllä millään toivoisi.

Olen kyllä tässä samaa mieltä kuin edustaja Kontula ja mitä monet muut ovat edellä sanoneet, että ei voi tällaisten pienimuotoisten digituki- ja neuvontahankkeiden varaan näin isoa oikeusturvakysymystä jättää, vaan kyllä tämä asia pitäisi pystyä muulla tavalla hoitamaan. Ja uskon, että se pystytäänkin muulla tavalla hoitamaan ja saamaan valtiontaloudelle niitä välttämättömiä säästöjä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

15.44 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehtinen on siinä oikeassa, että jos on henkilöitä näistä mainitsemistani Tilastokeskuksen 300 000—400 000:sta, jotka eivät käytä koskaan ja mene lähellekään internetiä, niin heidän osaltaan tämä ongelma ei aktualisoidu millään lailla. Mutta oletan, että merkittävä osa, jos ei jopa enemmistö, näistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

300 000—400 000:sta, jotka eivät itse käytä internetiä lainkaan, on kuitenkin tilanteissa, joissa joku käyttää sitä heidän puolestaan auttaessaan heitä jonkinlaisen asioinnin suhteen, joko luvilla ja laillisesti taikka sitten luvottomasti ja laittomasti. Tätä tekevät tietysti läheiset — epäilen, että tässäkin salissa joku on joskus jonkun vanhemman sukulaisensa pankkiasioita auttanut hoitamaan yhdessä henkilön kanssa tai hänen puolestaan — mutta se on myös keskeinen sosiaalityön työkalu. Itsekin olen osana sosionomiopintojani useampaan kertaan ihmisten kanssa ollut selvittelemässä heidän elämänsä sotkuja erilaisten verkkoviranomaisasiointien kautta niin, että ollaan yhdessä siinä koneella ja sitten tunnistaudutaan sähköisesti ja tavallaan antaudutaan Suomi.fi:n syötäväksi sitä kautta, ilman että tällä henkilöllä välttämättä on kykyä siihen, että hän tekisi niitä samoja toimenpiteitä yksinään, kun se sosiaalialan ammattilainen ei ole siinä vieressä auttamassa. Ilman tätä mahdollisuuttahan käytännössä nykypäivän sosiaaliohjaus olisi mahdotonta, koska niin montaa lippua ja lappua pitäisi sitten käydä manuaalisesti hakemassa sieltä ja täältä, että kenenkään työaika ei sellaiseen riittäisi.

Korostan, että nämä ihmiset, joiden puolesta tätä asiointia tehdään, pääsääntöisesti ovat niitä meidän yhteiskunnan kaikkein haavoittuvimpia, niitä, joilla asiat ovat niin moneen tapaan jo muutenkin sekaisin, jotka ovat niin monella tavalla muutenkin jo suljettu ulos tästä yhteiskunnasta ja potkittu ikään kuin sinne reunoille, että en todellakaan kaipaisi heille enää yhtään uutta koetinkiveä yrittää pysyä tässä yhteiskunnassa ja omassa elämässään jotenkin mukana.

Erittäin vanha ja hyvin aikaa kestänyt sääntö on, että kun poliittista valtaa käytetään, niin jos voidaan käyttää hyvällä tai jos voidaan käyttää pakottamalla, mieluummin kokeillaan sitä hyvää ensin. Tässä kohtaa melkein samaan lopputulokseen niiden säästöjen osalta, jotka ovat nyt tässä ainoa tavoite, päästäisiin sillä hyvällä, joten miksi aiheuttaa tällainen soppa? Se ei ole yksinkertaisesti valtiomiesviisasta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä.

15.47 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Tämä on sinänsä tärkeä keskustelunaihe. Kuten edustaja Honkonen täällä totesi, meillä on todella paljon ihmisiä, jotka eivät sähköistä asiointia kykene harjoittamaan. Totta kai meidän lainsäädäntö sallii heille, että he saavat kaikki viranomaispaperit paperisina, kun tekevät sitten ilmoituksen. Mutta jos olen oikein käsittänyt, niin jos joku heitä auttaa ja he menevät sitten tänne verottajan tai muun viranomaisen palveluun, niin se viranomainen tunnistaa sen jälkeen, että nämä ovatkin sähköisessä järjestelmässä, ja sitten loppuu se papereitten tulo. Jos tämä pitää paikkansa, niin kyllähän tämä on semmoinen epäkohta, joka pitäisi pystyä korjaamaan, niin että tämmöistä tekoälyanalyysiä ei tehdä, että ihminen onkin paperijärjestelmästä sitten ulkona.

Sitten tullaan siihen, että ovathan nämä erinomaisia järjestelmiä, että Suomi.fi saa sitten ilmoitukset. Toivottavasti kaikilla sitten jatkossa toimii niin, että se ilmoitus tulee myös tekstiviestinä, ettei käy niin, että huomaa, että eräpäivä on mennyt ohi. Näitä järjestelmiä pitää vähän kehittää.

Sitten tullaan ihan kokonaan toiseen asiaan: onko tämä enää oikeusturvan kannalta hyväksyttävää, että meillä on kuntia, joissa ihminen silloin, kun hän ei ole internetin eikä sähköisen asioinnin parissa eikä ole tottunut niitä käyttämään tai ei osaa käyttää, on ulkona esimerkiksi pankkipalveluista ja verottajan palveluista? Minun mielestäni nämä kaksi asiaa, pankki ja verottaja, ovat niin fundamentaalisia, että jotenkin tämä pitäisi turvata, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 20/2026 vp

varmasti tässä salissa kannattaa jatkokeskusteluja käydä, voidaanko lailla velvoittaa, että ihminen saa jonkun henkilön kautta neuvontaa sekä verotusasioissa että pankkiasioissa. Se on aika iso sääntely ja iso askel. Kyllä me pärjäämme, jotka näitä laitteita osaamme käyttää, mutta on todella paljon niitä ihmisiä, jotka eivät näitä ole koskaan osanneet tai eivät halua käyttää tai sitten ajautuvat semmoisiksi, etteivät niitä pysty enää käyttämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen.

15.49 Rami Lehtinen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä kerran painottaa sitä, mitä meille valiokunnassa useita kertoja sanottiin, eli vaikka varsinainen suostumuksen anto poistuikin tästä sähköiseen järjestelmään siirtymisestä, se kuitenkin vaatii aktiivisia toimia jatkossakin, useita aktiivisia toimia. Ja se vaatii myöskin sen, että kun on ne toimet tehnyt elikkä hyväksynyt ne säännöt ja hyväksynyt sen, että ei anna sähköpostiosoitetta, vaikka sitä erikseen pyydetään, niin siihen tulee tieto siitä, että on siirtynyt käyttämään Suomi.fi-palvelua, ja jatkossa posti menee sinne. Mutta siihen samaan yhteyteen tulee niin yksinkertainen tapa peruuttaa se asia, että se ei vaadi minkäänlaisia digitaitoja, jos se tehdään kuten valiokunnan mietintö oli. Minä haluan korostaa tätä edelleen.

Mikä se toteutus sitten on? Se me nähdään. Sitä meille ei valiokunnassa avattu, emmekä voi tietää. Mutta jos ei se tapahdu näin, niin silloin minä näen näitä samoja riskejä kuin täällä on tuotu esille. Siitä minä olen ihan samaa mieltä. Mutta jos osaa lukea, niin ei pitäisi kenenkään vahingossa ajautua Suomi.fi-palvelun käyttäjäksi.

No, mitä sitten tulee edustaja Honkosen ajatukseen siitä, että tulee muistisairautta tai muuta kyvyttömyyttä hoitaa palveluitaan sähköisesti, niin niinhän se on nykyisellään käyttäjällä. Itsellenikin kun tulee Suomi.fi-palveluun kaikki viestit, yhtä lailla sairaus voi tulla minullekin, ja siinä toimitaan näiden uusien asiakkaiden osalta aivan samalla lailla kuin nykyistenkin asiakkaiden osalta. Ja haluaisin tässä korostaa sitä, mitä valiokunnassa myöskin tuotiin esiin, että viranomaisilla on valvontavelvoite omiin järjestelmiinsä, niin hyvinvointialueilla kuin verottajallakin. Jos siellä useista viesteistä huolimatta ei ole minikäänlaista aktiivisuutta havaittavissa, niin tulee varmistua siitä, että se viesti on mennyt perille.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.